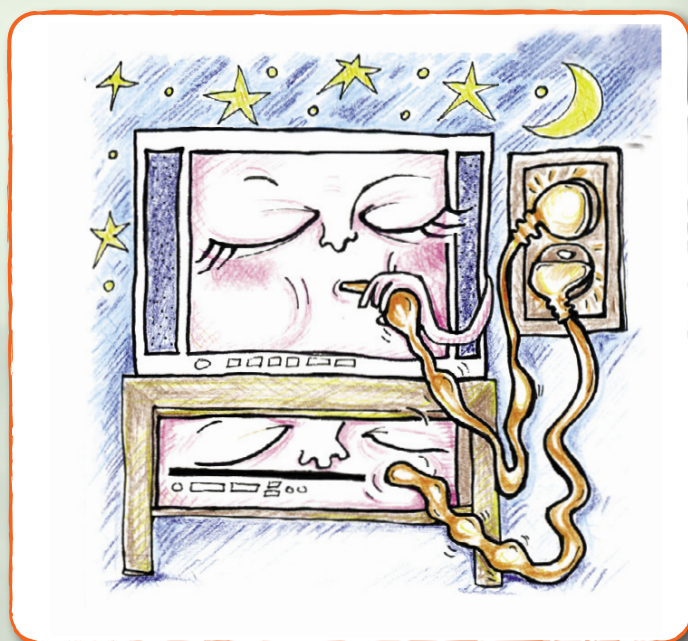

KANCELÁŘSKÁ TECHNIKA

Environmentálně šetrný nákup a provoz

Podle nejnovějších čísel EU v tzv. terciární sféře spotřebují kancelářské přístroje 17% veškeré elektřiny. Spotřebu elektřiny můžete významně ovlivnit svým chováním. I vy můžete nakoupit přístroje s nižší spotřebou elektřiny a nižšími emisemi záření. Víte, kdy počítač vypnout, kdy ho přepnout do režimu spánku, kdy zapnout spořič?

Přáli bychom si, aby vám tipy a nápady uvedené v tomto letáku pomohly při prosazování principů ekologicky šetrnějšího provozu a nakupování, aby vám přinesly inspiraci i podněty k zamyšlení. Uvítáme veškeré vaše postřehy, které nám umožní lépe zaměřit naše další aktivity.

Běžný kancelářský provoz si bez elektrických přístrojů již nedovedeme představit. Doprovodným jevem tohoto rozvoje je však nárůst množství elektronického odpadu, který stále akceleruje, protože se doba používání kancelářských přístrojů stále zkracuje. Fyzická životnost komponenty se pohybuje v řádu desítek let, v praxi jsou však zastaralé a často vyřazené již po několika letech používání. V průměru se doba používání počítačového monitoru pohybuje v rozmezí 4–7 let, tiskárny a skeneru 3–5 let a samotného počítače pouze kolem 3 let. Důvodem jsou relativně nízké pořizovací náklady na hardware a rychle se vyvíjející software. Počítače starší 4 let obvykle nesplňují požadavky na využití nového softwaru, zejména pokud jde o zpracování videa, hudby či internetového telefonování, nebo dokonce online přenos obrazu.

Základním kritériem přijatelnosti produktu proto má být dopad na životní prostředí po celou dobu života výrobku („od kolébky až do hrobu“), tedy od výroby (včetně těžby nezbytných surovin) přes používání elektrického přístroje (spojené se spotřebou elektřiny a zatížením pracoviště emisemi škodlivých látek a zářením) až po dobu, kdy doslouží a stávají se nebezpečným odpadem. Například počítače obsahují přes 30 různých chemických prvků, včetně např. olova, niklu, rtuti, stříbra či zlata.

Nákup nové kancelářské techniky

Spotřeba energie přístrojů představuje významné kritérium, podle kterého se řídíme při nákupu kancelářské techniky. Nejvýznamnější mezinárodní certifikační program pro kancelářskou techniku a spotřební elektroniku je program „**Energy Star**“. Jeho smyslem je propůjčovat značku produktům, které vyhovují stanoveným kritériím ohledně své spotřeby elektřiny, a tím ulehčit orientaci spotřebitelům (více na adrese www.eu-energystar.org). S touto značkou lze pořídit počítače, monitory, laptopy, tiskárny, faxy, skenery či multifunkční přístroje. Na zmíněných webových stránkách najdete i seznamy přístrojů, které byly značkou oceněny. Kritéria programu „Energy Star“ využívá i český Národní program pro označování ekologicky šetrných výrobků.

Pokud techniku nakupujete v režimu veřejných zakázek, můžete v zadání zakázky požadovat parametry a kritéria těchto oficiálních systémů značení (např. spotřebu v zapnutém, úsporném či „vypnutém“ režimu). S výhodou lze využít především české texty směrnic pro ekologicky šetrné výrobky, publikované na www.ekoznacka.cz (ověřte jejich aktuálnost). Jsou zpracovány pro počítače, notebooky, tiskárny, kopírky a multifunkční zařízení. Požadovat přímo některou ekoznačku není přípustné.

Kromě spotřeby elektřiny je důležitý i vliv elektromagnetického záření (tzv. elektrosmogu) na lidské zdraví. Běžně se můžeme setkat s certifikáty švédské organizace TCO Development, jejíž kritéria zahrnují (kromě životního cyklu výrobku, spotřeby energie a kvality obrazu) i intenzitu elektromagnetického záření. Výrobky s takovým označením lze považovat za zdravotně nezávadné. Např. „TCO Certified Displays“ je standard určený pro počítačové monitory a ploché LCD displeje. Výrobek s tímto označením garantuje výbornou kvalitu obrazu a barev. Odpovídá přísným požadavkům na vliv na životní prostředí, týkajících se emisí látek poškozujících životní prostředí během výroby a recyklace. Má nízkou spotřebu elektřiny a jeho používání je bezpečné (více na adrese www.tcodevelopment.com – anglicky).

Kromě těchto kritérií lze při nákupu zohlednit i další parametry. Například velmi úsporné je při nákupu nové tiskárny či kopírky pořídit přístroj s duplexním modulem umožňujícím oboustranný tisk a tisk více stran na jeden list papíru.

Nákup ve velkém

Nařízení vlády č. 465/2010 doporučuje státní správě a samosprávě při nákupech kancelářské techniky postupovat dle schválené metodiky. Ta je ke stažení na www.zelenenakupovani.cz. Usnadňuje přípravu zakázky, vyžaduje nákup počítačů se standardy „Energy Star“ a obsahuje navíc další environmentální parametry. Dle této metodiky se mohou řídit i další organizace, instituce či firmy.

Provoz techniky

Většina energie kancelářské techniky se spotřebuje během jejího provozu. Proto je důležitý její co nejšetnější provoz, čímž se navíc prodlužuje i její životnost. Ze studie VUT Brno, kterou si nechala zpracovat Síť ekologických poraden, vyplývá několik jednoduchých opatření, která jsou přehledně sepsána v tabulce.

Opatření k dosažení úspory elektřiny se stávajícím vybavením

Zařízení	Výchozí podmínky	Opatření
Osobní počítač	Běžná pracovní doba	Aktivovat vypínání harddisku při nečinnosti delší než 30 min
	Přerušování práce na 30 min (přestávka na oběd, porada)	Přepnout počítač do úsporného režimu
	Konec pracovní doby	Vypnout počítač (pomocí „vypnout počítač“) – tzv. „stand-by“ režim Vypnutý počítač fyzicky odpojit od elektrické sítě
LCD monitor	Běžná pracovní doba	Aktivovat černý spořič obrazovky po 5 min, úsporný režim po 30 min
	Přerušování práce na 30 min (přestávka na oběd, porada)	Přepnout počítač do úsporného režimu, monitor přejde do úsporného režimu taktéž
	Konec pracovní doby	Vypnout monitor Vypnutý monitor fyzicky odpojit od elektrické sítě
Laserová tiskárna nesdílená	Běžná pracovní doba	Používat pohotovostní a úsporný režim tiskárny, žádný zásah
	Přerušování práce na 30 min (přestávka na oběd, porada)	
	Konec pracovní doby	Vypnout tiskárnu a odpojit od elektrické sítě
Sdílená síťová barevná laserová tiskárna	Běžná pracovní doba	Používat pohotovostní a úsporný režim tiskárny, žádný zásah
	Přerušování práce na 30 min (přestávka na oběd, porada)	
	Konec pracovní doby	
	Konec pracovního týdne, před víkendem	Vypnout tiskárnu a odpojit od elektrické sítě

Vždy je důležité mít možnost vypnout přívod elektřiny, alespoň využitím zásuvkové lišty s červeným vypínačem (hlavně na noc a přes víkend), jelikož i v režimu „stand-by“ technika spotřebovává energii. Dále je třeba zkontrolovat, zda mají všechny počítače a další přístroje aktivován úsporný režim (ne falešný spořič s blikajícími prvky, ale vypnutý monitor), který znamená prodloužení životnosti monitorů.

Pár rad na závěr

- Nezapínejte přístroje rutinně, ale až když je s nimi potřeba pracovat.
- Tonery u tiskáren a kopírek je možné znovu naplnit; pozor, aby při renovaci toneru byla zajištěna i celková kontrola toneru s případnou výměnou poškozených částí.
- Pokud to stav přístroje umožňuje, nabídněte jej po dosloužení někomu k využití; s vyřazenou technikou nakládejte jako s elektroodpadem.

Další informace:

Podrobnější informace na toto téma, experimentálně ověřené informace o spotřebách různých typů počítačových sestav, vyčíslení možných úspor, příklady zadání veřejných zakázek apod. získáte na stránkách www.zeleneuradovani.cz. Metodiku pro nákup kancelářské techniky najdete na www.zelenenakupovani.cz.

Sít' ekologických poraden

Sít' ekologických poraden (STEP) sdružuje organizace zabývající se environmentálním poradenstvím pro veřejnost, obce i podnikatele. Environmentální poradny nabízejí radu a pomoc při řešení otázek týkajících se životního prostředí. STEP byla založena v září 1997 a jejími členy je v současné době 20 ekoporaden.

Aktivity STEP sledují dlouhodobé cíle a poslání organizace, která má charakter profesního sdružení. Jako takové soustředí svou činnost na vzdělávání poradců, informační podporu poraden, realizaci společných projektů, prosazování poradenství na národní a evropské úrovni a mezinárodní spolupráci. K naplňování svých cílů STEP zejména pořádá vzdělávací kurzy, semináře, exkurze, diskuse, stáže, konference a setkání pro své členy i pro veřejnost. Vydává periodické i neperiodické publikace, zprostředkovává příjem a šíření aktuálních informací zvenčí, výměnu informací mezi členy, poskytuje veřejnosti informace o ekologickém poradenství a činnosti členů, realizuje vlastní projekty a koordinuje práci na nich. Definuje, prosazuje a propaguje profesi ekologického poradenství, propaguje činnost a výsledky svých členů, zajišťuje metodickou pomoc nově vznikajícím ekologickým poradnám, podle potřeby a dohody členů je zastupuje v mezinárodních sdruženích, při jednáních s ústředními orgány státní správy, se sponzory a dárci, vzdělávacími institucemi a dalšími partnery včetně zahraničních. Podporuje vznik a činnost pracovních skupin členů zaměřených na řešení konkrétních odborných nebo organizačních problémů.

Kontakt:

kancelář Brno: STEP, Panská 9, 602 00 Brno, tel.: 542 422 758

kancelář Frýdek-Místek: STEP, Riegrova 857, 738 01 Frýdek-Místek, tel.: 558 436 243

e-mail: step@ekoporadna.cz, www.ekoporadna.cz

Ekologický institut Veronica

Ekologický institut Veronica je profesionální pracoviště Základní organizace Českého svazu ochránců přírody Veronica. Svou expertní a vzdělávací činností poskytuje interpretaci odborných environmentálních témat. Působí v Brně a v Hostětíně, zabývá se jak městským, tak venkovským prostředím. Aktivity rozvíjí v širokém záběru od místního detailu po mezinárodní souvislosti „z Hostětína po Evropu“. Veronica vydává od roku 1986 stejnojmenný environmentálně-kulturní časopis, založila a rozvíjí ekologické poradenství v České republice a vybudovala Centrum Veronica Hostětín, kde ověřuje teoretické poznatky na modelových projektech udržitelného rozvoje. Odborná a vzdělávací činnost je určena pro nejširší veřejnost, odborníky, představitele a pracovníky veřejné správy, vzdělávací instituce, jiné nevládní organizace, učitele a studenty středních i vysokých škol, malé a střední podniky. Témata: ochrana přírody a krajiny; zelená domácnost, zelený úřad a firma; ochrana klimatu; úspory energie a obnovitelné zdroje; zapojování veřejnosti do plánování a rozhodování; udržitelný regionální rozvoj. *Posláním je podpora šetrného vztahu k přírodě, krajině a jejím přírodním i kulturním hodnotám.*

Kontakt:

Ekologický institut Veronica, Panská 9, 602 00 Brno,

tel.: 542 422 750

e-mail: veronica@veronica.cz, www.veronica.cz

Centrum Veronica Hostětín, Hostětín 86, 687 71 Bojkovice

tel.: 572 630 670

e-mail: hostetin@veronica.cz, www.hostetin.veronica.cz

Doplněné/revidované vydání vychází s podporou

Ministerstva životního prostředí.

Materiál nemusí vyjadřovat stanoviska MŽP.

Vydala:

Sít' ekologických poraden

Autor a revize:

Petr Ledvina, Ekologický institut Veronica

Ilustrace:

Hana Kovalová

Vydání druhé, 2011

Vytištěno na recyklovaném papíru.

Další informace na:

www.zeleneuradovani.cz